

Тетяна Уваєва

ОСОБЛИВОСТІ ГЕОКРИМІНОГЕННОЇ СИТУАЦІЇ У КІРОВОГРАДСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Географія злочинності – це самостійний напрямок кримінологічної науки, що вивчає вплив економічних, соціальних, культурних, демографічних, політичних та природних особливостей країни (регіону, суб'єкта чи адміністративно-територіальної одиниці) на стан, структуру та динаміку злочинності [1, с. 97].

Важливість та актуальність вивчення злочинності визначається щонайменше двома причинами: по-перше, розширенням об'єктно-предметної сфери досліджень суспільної географії з метою формування загальних закономірностей територіальної організації суспільства; по-друге, практичними запитами з боку суспільства до різних наук, у тому числі і до суспільної географії, щодо вивчення з різних позицій складних асоціальних явищ з метою боротьби з ними.

У сучасному українському суспільстві простежується тенденція до постійного зростання кількості зареєстрованих злочинів і засуджених осіб, що, безумовно, є негативним процесом. На регіональні особливості злочинності в Україні впливає ряд факторів, а саме: економічні, соціальні, демографічно-розселенські, культурно-етнорелігійні тощо.

За даними статистики, за останні роки п'ятьма неблагополучними і найнебезпечнішими стали регіони Півдня та Сходу України. У цю п'ятірку також потрапив Київ. Так, п'ятою з кінця і на 23-му місці виявилася Запорізька область, на 24-му – Київська, на 25-му – Дніпропетровська, 26-му Кіровоградська область [2].

За співвідношенням усіх показників найбезпечнішою є Івано-Франківська область – рівень злочинності тут становить 4,1 при середньоукраїнському рівні 10,9 [2].

За даними Генеральної прокуратури України станом на 2014 рік криміногенна ситуація на Кіровоградщині значно гірша, ніж у цілому по Україні. Рівень злочинності склав 142 злочини на 10000 населення або 17,0 (156 %), в той час як загальнодержавний рівень становить 100 злочинів (10,9 (100 %)) [3]. Таке сумне лідерство нашої області пояснюється виключенням з рейтингу найбільш криміногенних до початку 2014 року, а на даний час тимчасово окупованих АР Крим та частини Донецької області (Рис.1.).

Рис. 1. Кількість зареєстрованих злочинів на 1000 осіб, 2014 р.

За інформацією МВС України у Кіровоградській області кількість зареєстрованих злочинів з 2001 до 2014 року зросла на 71,4 %. Отже, кримінальний фактор залишається одним з головних чинників, що впливає на стан соціально-демографічної, національної безпеки (Рис. 2.).

Аналіз статистичних матеріалів дав можливість зробити висновок, що у Кіровоградській області кількість злочинів проти приватної власності на 0,7 % вища за середньоукраїнські показники, злочини проти життя і здоров'я людини переважають на 0,9%, у сфері службової діяльності - на 0,4 %. Проте статистика злочинів щодо обігу наркотичних засобів є нижчою від середньоукраїнських показників на 4,5 %, проти громадського порядку – на 2,9 %, проти правосуддя – на 2,8 %, проти громадської безпеки – на 2,5 %. [3].

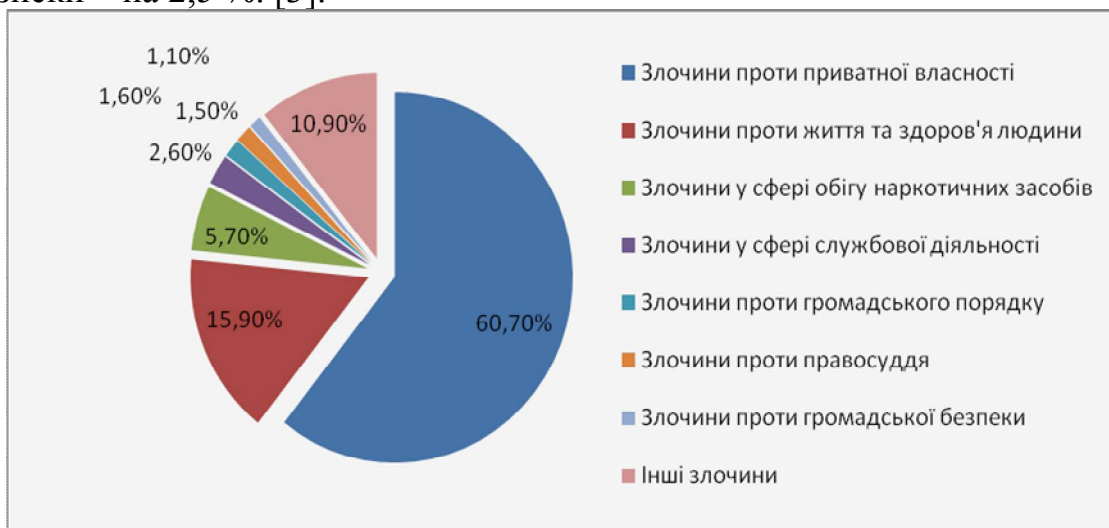

Рис. 2. Структура злочинності у Кіровоградській області, 2014 р.

Аналіз чинників формування поведінки населення у Кіровоградській області свідчить про визначальну роль соціально-економічних умов через зміни у структурі потреб, норм та людських цінностей. Чисельність населення, що постійно зменшується, старіння населення, зростаюча урбанізація, проживання значної частки людей у депресивних невеликих містечках і сільській місцевості, значний рівень безробіття зумовили високі показники девіантної поведінки мешканців області на тлі загальноукраїнських показників. Їх значне зростання викликане постійним погіршенням якості життя й зниженням доходів населення в умовах соціально-економічної кризи, а також зменшенням зайнятості населення, зниженням освітнього і культурного рівнів через погіршення доступності освіти, деградацію сімейно-шлюбних відносин. На поведінку людей також значно впливають ЗМІ, які, поруч із позитивним впливом завдяки розширенню інформаційного простору, мають негативний вплив на формування поведінки членів суспільства через пропаганду асоціальних явищ (насилля, страх, злочинність, наркоманія, алкоголізм).

У результаті проведеного дослідження визначено райони концентрації злочинності у Кіровоградській області та встановлено, що високі показники злочинності спостерігаються у Світловодському, Кіровоградському, Онуфріївському, Знам'янському, Компаніївському та Ульянівському районах та містах Олександрія, Знам'янка, Світловодськ. Це пояснюється вищим рівнем урбанізації, кризою економіки в середині 90-х років ХХ століття, яка супроводжувалася закриттям підприємств у промислово розвинених містах області, що призвело до скорочення доходів і зростання безробіття, соціального неблагополуччя.

В Устинівському, Новоархангельському районі, м. Кіровограді – середній в області рівень злочинності, який зумовлений високою міграційною рухливістю молоді, значною її незайнятістю.

Райони з невисокими показниками поширення всіх асоціальних явищ серед молоді, що викликані високим рівнем безробіття у сільській місцевості, це – Вільшанський, Добровеличківський, Долинський, Новомиргородський, Бобринецький, Гайворонський, Новгородківський, Олександрійський, Олександрівський.

Група районів з найнижчими в області показниками поширення всіх асоціальних явищ – Голованівський, Маловисківський, Новоукраїнський, Петрівський (Рис. 3.). Загалом територіальні відмінності у поширенні асоціальних явищ в області є незначними, що зумовлено приблизно однаковим рівнем і якістю життя її мешканців по всій території [4].

Суспільно-географічне дослідження злочинності в Україні та Кіровоградській області дало можливість зробити такі висновки: основними чинниками її поширення є: зниження рівня життя населення, зростаючий рівень безробіття, недостатня пропаганда здорового способу життя серед молоді, низький рівень заробітної плати, поширення процесів урбанізації.

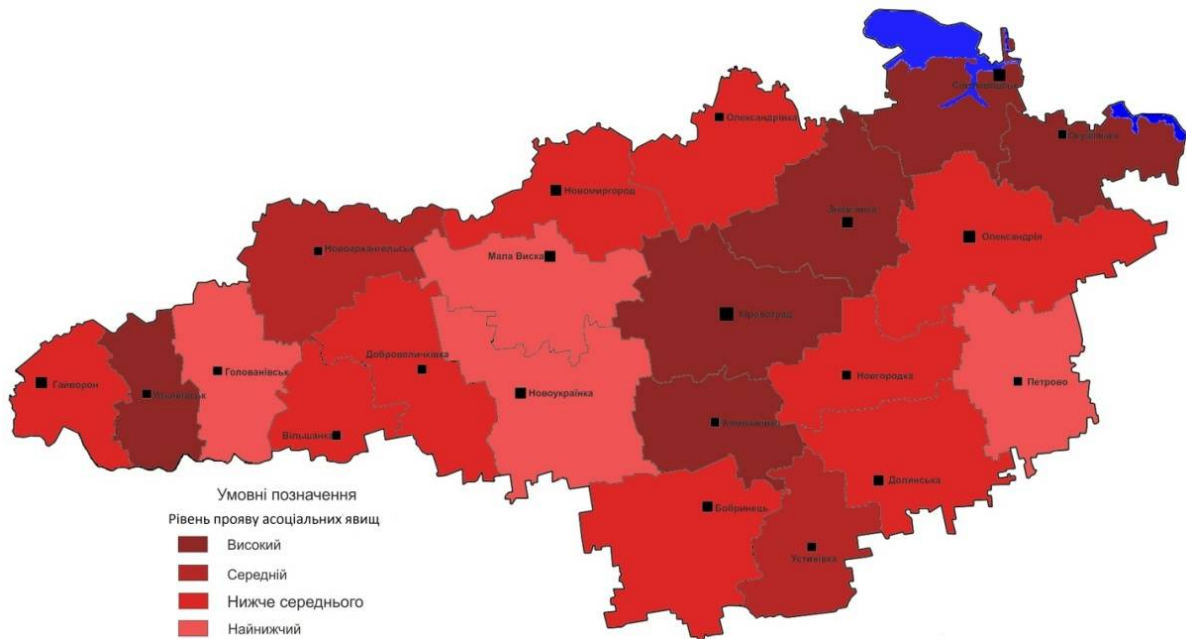

Рис. 3. Рівень злочинності у Кіровоградській області, 2014 р.

Список використаних джерел:

1. Шоткинов С. А. География преступности: к вопросу о понятии, предмети, методе / С. А. Шоткинов// Сибирский юридический вестник, 2001. – № 4. – С. 95–99.
2. Державна служба статистики України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Головне управління статистики Кіровоградської області: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kir.gp.gov.ua>
4. УМВС у Кіровоградській області: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mvs.gov.ua>